

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2018/19:20

SVERIGES 
RIKSDAG 

Fredagen den 15 februari

§ 1 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 21 januari 2019**

**Återrapport från informellt ministermöte den 31 januari–1 februari
2019**

**Information och samråd inför möte i Europeiska rådet för utrikes
frågor den 18 februari 2019**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utrikesministern med medarbetare välkomna hit igen. Vi börjar med återrapporter.

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

God morgon! Nämnden har som vanligt fått ta del av den skriftliga rapporteringen från rådsmötet. EU:s informella utrikesministermöte, som kallas Gymnich, ägde rum i månadsskiftet januari/februari i Bukarest. De frågor som stod på agendan då var östliga partnerskapet, Venezuela och Kina. Venezuela återkommer vi till eftersom det finns med på agendan för FAC.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för detta.

Vi går vidare på rådsdagordningen till dagordningspunkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! FAC äger rum på måndag. Mogherini väntas vid inledningen som vanligt ta upp aktuella frågor. Då har vi fått information om att hon kommer att nämna DRK, förlängningen av de restriktiva åtgärderna mot Vitryssland och Prespa-avtalet.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Ukraina.

Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Rådet förväntas ha en bred diskussion om EU:s relationer och stöd till Ukraina. Vi har inga rådsslutsatser på bordet. Det är snart fem år sedan den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol och den ryska militära aggressionen i östra Ukraina inleddes. Regeringen har verkat för att EU uppmärksammar femårsdagen. Det kan vi göra den 18 mars, och det är samma dag som nästa FAC äger rum.

I fjol begick Ryssland nya folkrättsbrott genom sitt agerande vid Kertsj-sundet, och de 24 sjömännen sitter fortfarande häktade. Svenska ambassaden har tillsammans med andra EU-länder försökt bevaka rättegångarna mot dem.

Regeringen verkar aktivt för att EU tydligt och samfällt ska fördöma och reagera mot det ryska agerandet. Regeringen anser att det är viktigt att EU fortsätter att tillämpa överenskomna sanktioner mot Ryssland. EU:s politik måste vara uthållig över tid men också uppdateras i ljuset av utvecklingen på marken. Sverige är drivande i diskussionen om nya sanktionslistningar också med anledning av händelserna vid Kertsjundet. Beslut i denna fråga väntas fattas de närmaste dagarna.

Östra Ukraina, inklusive området vid Azovska sjön, har drabbats särskilt hårt socioekonomiskt av den ryska aggressionen. Regeringen välkomnar EU:s ansats att ge mer riktad stöd, inklusive ökad humanitär hjälp, till denna region. Regeringen fortsätter verka för öppnandet av ett kontor för EU:s insats EUAM i Mariupol därför att vi tycker att det skulle bidra till stabiliteten i regionen och skapa synlig EU-närvaro.

Regeringen stöder förstås Ukrainas EU-närmande inom ramen för associeringsavtalet. Vi anser att Ukraina, som är ett europeiskt land, kan erbjudas ett EU-medlemskapsperspektiv i enlighet med fördraget. Mycket reformarbete återstår innan medlemskap kan bli aktuellt. Vi tycker att Ukraina förtjänar erkännande för de reformer som har genomförts sedan 2014, men Ukraina behöver framför allt fortsätta arbetet med att bygga en oberoende och effektiv rättsstat och fortsätta att bekämpa korruptionen. Det är också viktigt att värna ett aktivt civilsamhälle och mediernas möjligheter att verka fritt. Och reformtakten måste upprätthållas även i år, som är ett viktigt valår. Det är presidentval i mars och parlamentsval under hösten. Regeringen har beslutat om svenskt deltagande i valövervakningsmissionen, och drygt 40 svenska observatörer förväntas medverka där.

Anf. 7 ESKIL ERLANDSSON (C):

Jag tackar för redovisningen från statsrådet.

Det är allvarliga övergrepp som har begåtts från rysk sida. Jag tycker att statsrådet vid denna diskussionspunkt ska ta upp frågan igen om en så kallad Magnitskijlagstiftning. Det behövs skärpta sanktioner som får verkningar för människor som har begått brott i detta fall. Jag tycker att det är dags att vi höjer ribban eller nivån på de saker som kan och bör vidtas i detta fall.

Anf. 8 TINA ACKETOFT (L):

Jag tackar statsrådet för redogörelsen.

Vi instämmer i mycket av det som har sagts. Men jag vill också understryka just den färdplan för Ukrainas fortsatta framfart mot Europa

och EU som vi fortfarande inte har sett. Jag skulle gärna vilja höra några ord om hur statsrådet ser på just det. Finns det en färdplan för Ukraina när det gäller hur man ska arbeta sig igenom de hinder som fortfarande finns, och som är stora och viktiga och som just nu lyftes fram om korruption och rättvisa val, speciellt när det är ett valår för Ukraina i allra högsta grad?

Jag kan inte heller nog understryka det som Eskil Erlandsson säger om detta Magnitskijcase. Det är viktigt att vi straffar Ryssland. Då menar jag inte den ryska befolkningen utan den ryska regimen.

Det skulle vara intressant att höra hur det låter när man diskuterar fortsatta eller utökade sanktioner inom EU-27 och om man fortfarande är på samma spår eller om det finns avvikande röster som kanske talar högre än vad de har gjort tidigare.

Anf. 9 ALICE BAH KUHNKE (MP):

Jag tackar statsrådet för redogörelsen.

Sverige har under lång tid haft en mycket tydlig hållning och varit i framkant när det gäller att stötta Ukraina i deras kamp, också för att bereda väg för medlemskapet. Jag undrar vilka andra länder som också står i framkant i detta arbete och om statsrådet gör bedömningen att kraften har minskat hos vissa av medlemsstaterna.

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Detta är väldigt bra och relevanta frågor när det gäller Ukraina. I fråga om läget just nu vad gäller hur vi ser på sanktionsbestämmelserna, vad gäller färdplanen för Ukraina, vad vi gör och hur vi tänker oss framtiden kan jag säga följande. Det är få utrikesministrar som inte tillhör EU och som så ofta är hos oss som Pavlo Klimkin. Vi har en nära och tät förbindelse mellan Sverige och Ukraina. Vi talar ofta med varandra, och vi talar i telefon. När vi möts lägger vi upp planer. Till exempel har vi publicerat gemensamma artiklar om Ukraina och Ukrainas framtid.

När det gäller Ukraina kan man notera viktiga framgångar på ett antal områden. Det gäller energisektorn, och det gäller i fråga om att börja bygga upp rättsstaten. Och på olika politikområden kan man se att de har gjort stora framsteg. Men grundproblemet är fortfarande korruptionen, även om de har nya åklagare och nya system. Men de fungerar inte fullt ut. Detta beror också på att det finns en vardagskorruption, till exempel att människor får betala för en läkare och för att få vardagstjänster. Det är nästan det svåraste att komma till rätta med. Det kräver att alla som jobbar har bättre löner – poliser, sjukvårdspersonal och andra. Det kräver så omfattande samhällsreformer. Detta är de i färd med att göra. Men det är detta som vi klagat på varje gång, och vi fortsätter att driva på för att de ska kunna bekämpa korruptionen bättre.

Sedan måste de fortsätta med det som de har gjort och se till att få energieffektiva system och annat, så att de blir mindre beroende av Ryssland. Det är otroligt viktigt för dem.

Det som vi också talar med dem om handlar till exempel om vilket ansvar som de ska ta även för människor som bor i östra Ukraina. Det är en misär på många håll. Det är förstås svårt under den ryska aggressionen. Men de måste också signalera att de tar detta ansvar. De har ganska fria medier, och vi träffar ofta civilsamhällesorganisationer när vi är där. Det är mycket aktiva och fantastiska organisationer. Men det finns också

auktoritära tendenser. Som vanligt i dessa länder finns det oligarker i bakgrunden som alltid försöker dra i trådarna.

Så här ser alltså utmaningarna ut. Men vi har lyckats hålla ihop EU-kretsen när det gäller framför allt sanktionerna mot Ryssland. Även om det finns några som ibland har svajat lite grann har vi ändå gjort det. Som ni vet har vi infört nya sanktioner just med anledning av de nya aggressionerna, och vi har gjort det när det gäller fyra personer i Skripalfallet. Då beslutade vi om en kemvapensanktionsregim den 15 oktober. När det gäller Kertjsundet diskuterar vi individuella listningar av personer som ansvariga för den händelsen. Det kommer inom de närmaste dagarna att fattas beslut också när det gäller Kertjsundet. Det är till och med så att vi hoppas att vi ska komma överens om det i dag. Vi svarar alltså alltid med det.

De som har drivit på mest är de baltiska länderna, Sverige och ofta några av de nordiska länderna samt Polen och Storbritannien. Vi har, som sagt, lyckats hålla ihop. Det är en viktig signal mot Ukraina.

Sedan kan man fråga varför vi inte ska införa Magnitskijlagarna. Sverige är folkrättsligt bundet av det som FN och EU genomför gemensamt. Vi anser att alla sanktionsregimer blir starkare av att vi är många länder, inte av att vi har individuella sanktionsbestämmelser. Det blir mycket effektivare när vi kommer överens om sådana regimer gemensamt. Vi har alltså inga nationellt beslutade sanktioner, utan vi går på EU- och FN-sanktionerna. Om vi ska ändra på den politiken är det en stor omläggning, och det menar jag skulle vara emot våra egna intressen av att få dem effektiva.

Vi tycker också att sanktionerna ska respektera mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Vi är i mycket hög grad drivande i dessa frågor i EU-kretsen. Det finns några länder som har gjort det. Men vi anser inte att vi ska göra det. Vi tycker att alla dessa sanktionsbestämmelser blir effektivare.

Just nu pågår en diskussion om att man inte ska ha landsanktioner utan att man ska ha globala MR-sanktioner i stället. Som ni förstår blir det ett helt nytt system. Det finns väldigt mycket att diskutera och reda ut innan det sker. Det är inte så att man behöver vara emot det och att vi är emot det, men vi säger att man måste reda ut hur det folkrättsligt ska tolkas och appliceras. Vi kan göra det, och vi gör det i enskilda landsanktioner. Till exempel med Ryssland kan vi göra det. Men vi har ingen global sanktionsregim som rör MR-brott. Det kräver verkligen att man tänker igenom väldigt noga hur det ska tillämpas. Då blir det individer så att säga var som helst. Hur ska vi leva upp till det? Hur passar det ihop med vår politik mot ett enskilt land?

Holland har introducerat en sådan diskussion på FAC. Vi tycker att det är bra att man gör det och att vi reder ut det. Men det behöver verkligen diskuteras noga innan vi tar sådana steg. Det skulle nog upplevas som väldigt anmärkningsvärt om Sverige övergav principen att vi ska stödja EU- och FN-sanktioner, därför att de är mest effektiva, och att vi som enskilt land skulle införa sanktioner. Så ser jag på detta nu. Denna fråga kommer, som sagt, tillbaka till oss och till er också för diskussion om hur vi ska tänka om sanktionsbestämmelser framöver.

Förlåt, detta var ett långt svar. Men jag tycker att det är viktigt att redovisa precis var vi är.

Anf. 11 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag tackar för redovisningen.

Min avsikt var att statsrådet i diskussionen på EU-nivå skulle ta upp frågan om införande av Magnitskijlagstiftningar på EU-nivå, alltså inte att vi skulle införa detta som enskilt land eller som enskild medlemsstat inom EU. Är det nu dessutom så att Nederländerna redan har väckt denna frågeställning tycker jag att statsrådet skulle kunna understödja Nederländernas begäran på EU-nivå, så att vi får sanktioner som verkligen biter på de människor som begår dessa förfärliga övergrepp mot det ukrainska folket och den ukrainska nationen.

Anf. 12 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! Jag vill understryka det som Eskil Erlandsson just sa om Magnitskijlagstiftning. Det finns i dag en bred enighet i Europa om den här typen av sanktioner. Inte minst såg vi det vid den senaste sessionen i Europarådet, när en väldigt bred majoritet av församlingen röstade för detta. Jag tycker också att detta är någonting som utrikesministern borde lyfta upp.

Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Detta är lätt att svara på. Det är självklart att vi agerar konstruktivt i dessa diskussioner. Diskussionen har startat om hur vi ska göra med framför allt MR-övergrepp och om vilka sanktionsregler vi ska ha. Om utgångspunkten är att det ska vara gemensamt och att vi då blir effektivare är det självklart att vi också tycker att det Nederländerna har gjort är en viktig diskussion. Den behöver få fortgå, och man behöver också titta på alla konsekvenser av detta. Vi kommer absolut att vara positivt inställda till den debatten.

Man ska även komma ihåg att vi har möjligheter att lägga till MR-aspekten i de existerande sanktionsregimerna, och det gör vi också. Både när det gäller Kertjsundet och när det gäller Skripal har vi, eller är vi redan i färd med att besluta om nya listningar på grund av detta. Grunderna till att vi gör det är dock olika.

Denna möjlighet finns alltså redan, men det finns ingen global MR-sanktionsregim. Den diskussionen behöver vi ta.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Syrien.

Anf. 15 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru ordförande! Rådet ska ha en diskussion om Syrien. Vi har inte heller här några rådsslutsatser att förvänta, men vi räknar med att Mogherini ska informera om förberedelserna inför den tredje Brysselkonferensen till stöd för den humanitära situationen i Syrien och grannländerna. Det är EU som står värd för denna konferens den 12–14 mars. Konferensen anordnas tillsammans med FN.

Diskussionen väntas också beröra de steg mot normalisering av relationer med regimen som har tagits i MENA-regionen samt konsekvenserna

av USA:s eventuella militära tillbakadragande från nordöstra Syrien. Regeringen verkar tillsammans med likasinnade för att denna konferens ska ha tydligt fokus på den humanitära situationen, kvinnors deltagande i den politiska processen och ansvarsutkrävande för brott som har begåtts under konflikten.

Vi verkar från regeringens sida för en bibehållen EU-linje vad gäller icke-normalisering av relationer med regimen. Tiden är inte mogen för normalisering av relationer med den syriska regimen eller för att tillåta återinträde i internationella organisationer.

Regeringen kommer vid FAC att verka för att EU ska verka förebyggande för att undvika militär upptrappning i Idlib och nordöstra Syrien genom att upprätthålla trycket på Ryssland och Turkiet. Det är centralt att hålla en nära dialog med alla relevanta parter i detta avseende.

Regeringen stöder förstås den FN-ledda politiska processen. Vi kommer att betona vikten av fortsatt nära dialog mellan EU och FN, även i fråga om kvinnors deltagande. Vi kommer också att vara drivande för att EU ska stödja och bevara FN:s integritet gentemot regimen och Ryssland.

Anf. 16 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen!

Det är skönt att vi är överens om att vi ska hålla EU-linjen. Milt uttryckt är den syriska regimen definitivt inte mogen för att man skulle börja normalisera några relationer till den; det står vi nog tyvärr långt ifrån.

Det kan i sin tur leda till att folkgrupper som omfattas av Syrien men som ändå inte är en del av Syrien också drabbas av detta. Jag tänker på området öster om Eufrat, som är kurdkontrollerat, där man i sin iver att stödja EU-linjen inte får lov att kasta ut barnet med badvattnet. Detta område måste också få tillgång till diplomatiska förbindelser, återuppbyggnad och så vidare, som också är en viktig del av fredsprocessen. Vi har pratat om det många gånger, och jag vet att statsrådet är väl insatt i detta.

Vi vill från vår sida poängtera att man inte ska glömma dessa områden. Att man inte normaliserar kontakterna med Syriens regim innebär inte att man får glömma dessa människor. Man bör se till att de får del av återuppbyggnaden så snart som möjligt.

Anf. 17 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack för redogörelsen!

Jag är lite grann inne på samma sak som Tina Acketoft när det gäller de områden där det bor många kurder, som kan vara kurdiskkontrollerade. Vi vet att Turkiet i dag bedriver en aggressiv militär insats i Syrien mot kurdkontrollerade områden. Jag skulle vilja att ministern gick in lite mer på den delen.

Anf. 18 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru ordförande! Jag vill också, i likhet med Vänsterpartiet och Liberalerna, understryka vikten av att man tänker på kurderna i Rojavaregionen. De får helt enkelt inte drabbas av detta; de är tillräckligt utsatta som det är.

Ordförande! Tack, utrikesministern, för redogörelsen för Sveriges ståndpunkt!

Jag förstår att det inte är särskilt enkelt ens för hela EU att försöka hitta en lösning på hur man ska utforma fred, trygghet och mänskliga rättigheter i Syrien efter allt som har pågått under lång tid. Men jag undrar om utrikesminister skulle kunna klargöra vilken typ av insatser man tänker sig apropå det som står i ståndpunkten om att undvika en militär upptrappning i nordöstra Syrien.

Jag vet att Kristdemokraternas ledamot i utrikesutskottet, Lars Adaktusson, har nämnt en säker zon i norra Syrien. Är detta en möjlighet eller något som EU över huvud taget har på dagordningen?

Anf. 20 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Detta har ju varit en aktuell debatt och ett läge som har uppmärksamats av EU-länderna och även av resten av världen. Vi är många parter som har uppmanat både Turkiet och andra att hålla tillbaka och framför allt se till att det inte blir en massiv offensiv mot Idlib. Vi har också lyft fram kurdernas situation.

Det vi gör är att använda alla politiska och diplomatiska verktyg vi har för att sätta tryck på dem och säga att de inte kan göra detta eftersom det kommer att orsaka stort lidande. Vi är alltid starkare om vi kan agera gemensamt.

I övrigt handlar det om de insatser som man gör från olika länder för att försöka hålla tillbaka och se till att man undviker och förebygger en upptrappning. Men det finns inte så många andra metoder än att sätta politiskt tryck.

Jag vet att frågan om en säker zon har diskuterats, och jag har varit i många interpellationsdebatter och andra debatter om detta. Det är ju inte så att någon egentligen kan vara emot det, men problemet är vem som ska upprätthålla säkerheten. Hur ska det göras?

Allting vi gör måste baseras på folkrätten. Om man säger att detta ska gälla för en grupp, hur ska man då göra med andra grupper? Och hur garanterar man att det inte i stället blir en fälla?

Jag har tidigare berättat om att FN:s erfarenheter av detta tyvärr är avskräckande, vilket gör att FN ofta är tveksamt till hur det i så fall ska inrättas. Men vi skulle väl alla önska det för utsatta och eftersatta områden där många kristna eller yazidier bor. De är ju drabbade på ett sätt som är uppenbart för alla.

Det vi kan göra, som vi till exempel gör inom Syrienkrisstrategin, är att se till att Sida genom ett antal partner kan få humanitär hjälp dit. Här handlar det framför allt om att se till att man får mer varaktiga försörjningsmöjligheter – att man kan överleva på dessa orter och ställen.

Resten handlar om det politiska läget. Om vi skulle börja normalisera relationen med Syrien och ta in dem i värmen igen har vi inga påtryckningsmedel för att åstadkomma en politisk lösning. Då har den militära lösningen vunnit, och det är ju detta man är i färd med att etablera. Man har besegrat fienden militärt, och nu ska man hösta in vinsterna för det. Där säger vi att de inte kan kalla in oss och kräva att vi ska betala när de har raserat landet. Då måste de visa att de vill åstadkomma en politisk lösning.

Detta är det enda påtryckningsmedel vi har just nu. Därför håller vi fast vid att detta måste vara EU:s linje. Det blir ingen normalisering förrän vi ser att de bidrar.

Anf. 21 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Jag tackar för redogörelsen, men jag skulle vilja återkomma till Turkiets aggressioner i Syrien. Jag menar att Turkiet bidrar till instabilitet i regionen, men EU har ändå ganska mycket samarbete med Turkiet och borde därmed också kunna ha mycket tydliga påtryckningsmedel inom detta samarbete.

Jag känner att det är lite tunt i denna fråga, både i regeringens ståndpunkt och i statsrådets redogörelse. Jag skulle vilja att statsrådet går in lite djupare i den frågan.

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är en del av den politiska dialog som pågår konstant med Turkiet. Detta är precis vad EU framför vid varje tillfälle som ges. Det framförs både bilateralt och i EU-sammanhang och dessutom via USA, som också har en viktig påtryckande roll i detta läge och som måste verka återhållande på Turkiet. Det har de också bidragit till.

Vi fortsätter att trycka på politiskt. Det andra spåret är flyktingmottagande, där vi också har en relation med Turkiet.

Detta är någonting som vi absolut diskuterar varje gång vi ses, och det är mycket viktigt just nu.

Vi tycker att det är viktigt att man upprätthåller trycket på Turkiet.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Afrikas horn.

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Här ska vi ha en diskussion om Afrikas horn. Mogherini väntas återrapportera från sin resa till Djibouti, Etiopien, Kenya och Somalia. Jag tror att resan blev avbruten på grund av att hon råkade ut för någon olycka. Jag vet inte hur många länder hon i slutänden besökte, men det får vi väl reda på.

Vi har inga rådsslutsatser på bordet.

Utvecklingen på Afrikas horn präglas, som ni väl känner till, av det positiva, nämligen den historiska fredsprocessen mellan Etiopien och Eritrea. Tjugo år av konflikt har övergått i fred, och Etiopiens reformvänliga politik är också en del av denna positiva utveckling.

Sedan finns det många utmaningar kvar, men det finns möjligheter till stärkt samarbete i hela regionen. Vid FAC kommer regeringen att verka för att EU stärker sitt stöd till ekonomisk utveckling, regionalt samarbete och regional integration på Afrikas horn.

Jag kan säga så mycket som att jag hade Somalias utrikesminister på besök i går, och han bekräftade att det har betytt otroligt mycket för hela regionen att det är fred mellan Etiopien och Eritrea.

Det påverkar grannländerna, det påverkar hela dynamiken, och nu börjar man prata om hur man ska handla och transportera varor och så.

Vi kommer alltså att se ökade möjligheter till stärkt samarbete även runt Röda havet, och det är ju ett område som är av strategiskt intresse både för EU och Sverige. Vid FAC kommer regeringen att fortsätta driva att EU ökar sitt engagemang med både länder och organisationer i den bredare regionen Röda havet för att främja dialog. Vi kan kanske lyfta fram Östersjösamarbetet som ett exempel på hur regionalt samarbete kan utvecklas. Det regionala ägarskapet är viktigt.

Vi ser en långsiktig positiv trend i Somalia, även om vi också har bakslag ibland. Det är stora utmaningar med inhemsk politisk splittring och terrorism, och vi har återkommande humanitära kriser. Vi vill vid FAC framhålla vikten av EU:s partnerskap med Somalia för att främja nödvändiga reformer i landet och stärka landets relation till FN. Det bekräftades också i samtalen med utrikesministern som var här i går.

Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Tack, utrikesministern, för föredragningen! Det är en glädjande utveckling vi ändå ser i det här området. Jag såg häromdagen på nyheterna att ONLF lägger ned sina vapen. Om det stämmer är det också en viktig väg som visar på att det verkligen sker någonting reellt på marken.

Jag har ändå ett litet medskick, och det gäller flera av dem som är fängslade. Som vi känner till är det många som har engagerat sig för Dawit Isaak från Sverige till exempel. När ni då ska tala om just demokrati och mänskliga rättigheter känns det naturligt att EU ändå på något sätt lyfter frågan om Dawit Isaak, som man väl gjort vid något tidigare tillfälle. Vad kan man göra för dem som sitter fängslade i dag? Fikru Maru släpptes från etiopiskt fängelse, men flera kanske kan släppas även från Eritrea. Det borde vara dags.

Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Tack, Désirée Pethrus! Det är självklart så att detta är någonting som vi tar upp i varje diskussion. EU-länderna och också Mogherini har hjälpt till vid olika tillfällen, så vi har absolut inte glömt Dawit Isaak. Som vi vet fick vi ju lite nytt hopp i och med fredsavtalet mellan Etiopien och Eritrea. Vi var väldigt uppåt ett tag, och vi försöker alltid med nya vägar och nya kontakter när någonting sådant här öppnas upp.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi ser till att hålla vängrupperna informerade om allt vi gör, och vi har absolut inte glömt Dawit Isaak. Vi tar upp detta varje gång, och det kommer vi förstås även att göra denna gång. Det var bra att Désirée Pethrus sa det.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, och vi går vidare till punkten om Venezuela.

(DÉSIRÉE PETHRUS (KD): Ordförande! Man brukar väl säga något om ett medskick avseende de människorättsaktivister och journalister som är fängslade. Skriver ni det utan att ordföranden säger det? Ibland säger ordföranden det.)

2018/19:20
15 februari

Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Venezuela kommer att diskuteras under lunchen, och huvudskälet till att Venezuela tas upp den här gången är att återsammantera från den internationella kontaktgruppens första möte i Montevideo. Det är inga rådsslutsatser här heller.

Som ni känner till lanserades den här internationella kontaktgruppen den 31 januari med syfte att undersöka och bidra till förutsättningar för en fredlig och demokratisk lösning på krisen i Venezuela. Sverige ingår tillsammans med sju andra EU-länder i gruppen. Från regionen ingår Bolivia, Costa Rica, Ecuador och Uruguay.

Jag kan tro att ni kommenterar att de är väldigt olika och har olika positioner, och det är just tanken: Man måste få med länder som har olika syn på Venezuela för att förhoppningsvis kunna både förstå hur resonemangen går och hitta en väg framåt. Det här är ju ett djupt polariserat land.

Det är först viktigt att se verkligheten som den är, och vid mötet i Montevideo var kontaktgruppen enig i analysen av situationen i landet, likaså om vilka steg som nu bör tas för att bidra till en fredlig politisk och demokratisk lösning. Det gäller självklart först och främst behovet av att utlysa fria och rättvisa val i enlighet med den venezuelanska konstitutionen.

Kontaktgruppen diskuterade också den allvarliga humanitära situationen i landet och enades om att öka stödet och samarbetet på det humanitära området, en fråga både om humanitära principer och humanitärt tillträde. En central fråga blir just att få till stånd tillträde för internationell hjälp. Maduro har ju sagt att ingen hjälp behövs och att han inte kommer att tillåta det.

Nu påbörjas alltså arbetet med att prata med relevanta venezuelanska aktörer och regionala och internationella partner för att se hur vi bäst kan bidra. Sverige planerar ett humanitärt stöd om 65 miljoner svenska kronor för 2019.

Vid rådmötet avser vi att välkomna stödet till kontaktgruppens arbete. Vi kommer att påtala vikten av att EU står enat bakom kontaktgruppen, och det är viktigt att de budskap som kontaktgruppen och EU:s medlemsländer skickar överensstämmer med varandra. Kan vi tala med en röst är vi alltid starkare. Det är också viktigt att vi från EU:s sida samfällt verkar för att det humanitära stödet ska hållas åtskilt från den politiska dimensionen. Man ska inte politisera det humanitära stödet.

Det råder stor enighet bland medlemsländerna om situationen i Venezuela och behovet av en ny politisk process inklusive nya val. Sedan finns det nyanser vad gäller erkännandefrågan beroende lite grann på exakt hur man folkrättsligt formulerar sig och uttalar sig.

Som alla förstår finns det anledning att vara både bekymrad och upprörd över hur det ser ut i Venezuela i dag, inklusive situationen för mänskliga rättigheter. En redan mycket besvärlig humanitär situation förvärras dagligen, och de regionala konsekvenserna är också alltmer påtagliga. Det är 3 miljoner människor som redan har lämnat landet, och inte minst Colombia är under hårt tryck.

Den 26 januari uttalade EU sin oro över händelseutvecklingen i landet och begärde också att nya val omedelbart utlyses i linje med konstitutionen. Kravet har inte hörsammats, och det är allvarligt. Regeringen stöder som ni vet Guaidó som nationalförsamlingens ordförande liksom hans strävanden att utöva rollen som interimspresident, som enligt konstitutionen i Venezuela har till uppgift att utlysa nyval. I telefonsamtal som vi har haft med honom har han sagt att detta ser han nu som sin främsta uppgift.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag glömde säga det, men ni har fått en ny text utskickad. Den ligger på ert bord. En mening har ändrats i förhållande till vad som föredrogs på utrikesutskottet och diskussionerna där.

Anf. 30 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket, statsrådet, för en lång och redig redogörelse för situationen!

När man på diplomatspråk säger att det är väldigt bekymmersamt hör jag betydligt starkare kraftuttryck i mitt huvud. Det är en otrolig situation som befolkningen i Venezuela under många år har satts under, så det är inte på något sätt någonting nytt. Jag välkomnar det humanitära stödet och hade välkomnat ännu mer om det hade kommit befolkningen till godo, för det är ju det som är problemet just nu.

Jag vet också att man på utrikesutskottet i veckan diskuterade frågan om möjligheten att agera för att införa sanktioner om kravet på nya, fria val inte hörsammats. Jag skulle gärna vilja att statsrådet utvecklar lite hur hon ser på frågan om sanktioner och vilken tidsrymd man kan ge situationen innan man i så fall tar till sådana metoder.

Anf. 31 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack, statsrådet, för en fyllig föredragning!

Jag uppskattar också det tillägg som är gjort i regeringens ståndpunkt.

Det behöver kanske inte stå i ståndpunkten, men jag skulle ändå vilja höra hur regeringen ser på USA:s inblandning i Venezuela. Historiskt har ju inte USA:s inblandning i Latinamerikas politik varit särskilt lyckosam, för att uttrycka det milt, så jag skulle gärna vilja höra hur ni ser på detta.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack för föredragningen! Jag är glad att regeringen nu har en ståndpunkt och att EU har en gemensam ståndpunkt. Under frågestunden för två veckor sedan fick jag nämligen ett negativt besked av EU-ministern om att vi inte erkände någonting, inte ens en interimspresident. Därför tycker jag att skrivningen nu är bra och att EU har antagit ett gemensamt bra uttalande.

Jag uppfattade inte riktigt hur hjälpen ska komma in eftersom den blockeras. Hur ska de 65 miljonerna komma in i Venezuela? Många flyr ju till grannländerna – finns det någon beredskap för att ge stöd till dem?

Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Gällande sanktioner, fru ordförande, var det så att vi beslutade om sanktioner och om restriktiva åtgärder mot Venezuela den 13 november

förra året. Då var motiveringen ett försämrat rättsläge, bristande respekt just för mänskliga rättigheter och urholkning av demokratin. Då blev det ett embargo mot vapen och annat som kan användas i repressivt syfte och ett juridiskt ramverk för reseförbud. Även frysning av tillgångar fastslogs.

Sanktionerna utökades den 22 januari förra året med sju individer som listades för sådana här riktade åtgärder, och den 25 juni förra året utökades listan med ytterligare elva individer. I november förlängdes sanktionsregimen med tolv månader.

När utrikesministrarna träffades i Bukarest senast sa vi att vi var fullt redo att utöka sanktionslistan. Detta tittar vi på hela tiden, och det vägs mot vad kontaktgruppen och vi kan åstadkomma med det internationella trycket mot Venezuela. Nu har kontaktgruppen gett Venezuela 90 dagar att utlysa nyval och visa att man är seriös. Här kommer vi snabbt att återkomma till frågan och besluta om vi ska använda oss av ytterligare sanktioner.

När det gäller USA:s roll är det framför allt så att USA köper mycket olja av Venezuela. Venezuela är ett viktigt land för USA. Men vi vill framför allt betona när det gäller USA:s roll att vi önskar att man löser den här situationen med fredliga medel och att man inte ser våld som en lösning i första hand. USA kommer att vara viktigt också som samtalspartner för oss för att se till att vi kan dra utvecklingen i rätt riktning.

Stödet går också till grannländerna. Vi har redan gett stöd till exempel till Colombia, och detta är kontaktgruppens uppgift nu: Hur kan man få in det humanitära stödet utan att det politiseras och utan att det blir en dragkamp om hjälpen till människor som är i svårsläge?

Vi gör alltså både och, och jag antar att man använder sig av de organisationer som redan finns på marken och försöker att kanalisera genom dem som är vana att arbeta också i sådana här mycket, mycket svåra situationer. Det är Sidas roll och FN-organens roll att se till att man kommer fram med det. Men en diskussion om hur vi får fram hjälpen är just vad som pågår i detta nu.

Anf. 34 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Regeringens ståndpunkt om att venezuelanerna ska få bestämma sin framtid, ha nyval och välja sina egna ledare är någonting som Vänsterpartiet i allra högsta grad instämmer i. Men om folket i Venezuela självt ska välja sina ledare är det ologiskt att andra stater och regeringar erkänner en icke folkvald som president, i det här fallet Guaidó.

Vi menar alltså att regeringen inte ska erkänna Guaidó som Venezuelas president utan att vi i stället ska jobba med kontaktgrupperna för att snabbt få ett nyval till stånd.

Jag ställer egentligen ingen fråga, utan det är en avvikande mening. Det här har diskuterats så mycket och jag vet ju vad svaret blir.

Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag skulle vilja förklara det där. Det fördes en lång diskussion om vilka ord som man använda för begreppen och hur man ska se på detta folkrättsligt.

Sverige och de flesta andra länder erkänner inte regeringar eller enskilda individer utan vi erkänner stater. Någonting annat skulle ju bli helt ogörbart. Vem ska man utkräva ansvar av och hur ska relationerna

mellan stater se ut? Därför har vi inte erkänt Guaidó, men vi har sagt att vi stöder och betraktar honom som den som är folkvald. Han är ju faktiskt folkvald till nationalförsamlingens ordförande.

Vi ser det som en tydlig uppgift för honom, och enligt deras egen konstitution är det han som ska utlysa nyval. Valen var ju inte fria och rättvisa när Maduro betraktade sig själv som vinnare. Inget av EU-länderna ställde upp på presidentinstallationen eller såg honom som vald därför att valen var riggade. Det uttalade vi också tydligt.

De allra flesta länder har samma policy som vi. Därför använder vi inte ordet erkänd, men vi säger att vi betraktar Guaidó som folkvald representant med uppgift att agera som en interimspresident med uppgift att utlysa nyval.

Vi har varit noga med orden. Vi agerade faktiskt också väldigt konstruktivt i den diskussion som fördes för att hitta en formulering som alla kunde sluta upp kring.

I en del länder är betrakta och erkänna samma ord. Där är det mer av semantik som man talar om. Men vi har som linje att vi erkänner bara stater.

Anf. 36 ERIK OTTOSON (M):

Fru ordförande! Jag vill bara tacka för en tydlig och bra redogörelse för läget i Venezuela. Jag instämmer i den bild som utrikesministern ger uttryck för när det gäller hur den venezuelanska konstitutionen fungerar, de demokratiska spelreglerna i Venezuela och också slutsatsen av de demokratiska spelreglerna i Venezuela och vad som sker när man har icke fria och icke rättvisa val. På det viset är väl det här en form av stöd till utrikesministrarnas hållning i frågan.

Anf. 37 LUDVIG ASPLING (SD):

Tack för informationen!

Angående det sista som utrikesministern sa har jag en ren kunskapsfråga, och det är vad Storbritanniens utrikesdepartement menade när man sa: We recognized Guaidó as the country's interim president.

Innebär det att Storbritannien inte gör ett diplomatiskt erkännande på samma sätt som Sverige eller vad betyder det semantiskt, som utrikesministern precis talade om?

Anf. 38 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Statsrådet använde nu muntligt ordet betraktar. Men i regeringens ståndpunkt står det att regeringen stöder. Det vore intressant att höra om nyansskillnaderna mellan dessa ord, eftersom det var det som statsrådet var inne på.

Jag vidhåller den avvikande meningen, och jag vill också vara tydlig med att vi inte menar att de tidigare valen av president gick rätt till. Men vi stöder inte att man stöder en annan person som president.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Bara så att det blir rätt i protokollet: Vad sa du om de tidigare valen?

Anf. 40 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Jag ville bara tydliggöra. Det har ingenting med regeringens ståndpunkt i den här frågan att göra, utan mera att också Vänsterpartiet anser att de tidigare valen inte gick rätt till.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Det var nog ett inte som föll bort där. Jag tror att det blev rätt nu.

Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Formuleringen för de flesta EU-länderna har varit att vi stöder och betraktar Guaidó. Support and acknowledge var de uttryck som användes. Det tyckte vi var ett ganska elegant sätt att lösa den här frågan på. De tycker de flesta EU-länder också, så de stödde oss i detta.

Exakt hur Storbritannien yttrar sig vet jag inte. I somliga länder används ibland ordet recognize, och ibland är det rent språkligt hur det uttrycks. Men normalt sett erkänner EU-länderna bara stater. Det är så man ordnar de diplomatiska kontakterna mellan länder och kan kräva ansvarsutkrävande. Jag tror att det kan ha med det att göra.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening från Vänsterpartiet.

Då går vi över på punkten Övriga frågor.

Anf. 44 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vad gäller övriga frågor har Cypern meddelat att man vill informera om ett möte som har ägt rum i Nicosia bland länderna i södra Europa.

Polen vill informera om Mellanösternkonferensen i Warszawa, The Ministerial to Promote a Future of Peace and Security in the Middle East.

Nederländerna vill ta upp GUSP:s arbetsmetoder.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen. Tack så mycket för i dag och trevlig helg!

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi näringsministern välkommen hit. Jag lämnar ordet till ministern för återrapport.

Anf. 47 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Ordförande! Det senaste konkurrenskraftsrådets möte ägde rum den 29 november förra året under det österrikiska ordförandeskapet. Ni har fått en skriftlig rapport. Om det finns några frågor kan jag svara på dem eller om ni önskar en föredragning så gör jag gärna en sådan. Men annars tänkte jag lämna den därhän.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den information.

Vi går in på rådsdagordningen punkt 3, Konkurrenskraftsavstämning.

Anf. 49 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Det är ju en avstämning av konkurrenskraftsläget, en så kallad kompetitiveness check-up. Det är en återkommande dagordningspunkt på konkurrenskraftsrådet, har jag förstått. Jag har ju inte varit där tidigare.

Temat den här gången är globala värdekedjor och hur integreringen av tjänste- och tillverkningssektorer i dessa värdekedjor kan påverka den inre marknadens externa och interna konkurrenskraft.

En värdekedja är global när den knyter ihop olika produktionssteg över landsgränser. Det här har utvecklats under de senaste två decennierna. Nära en tredjedel av arbetskraften inom svenskt näringsliv finns i företag som deltar i globala värdekedjor. Som många av er känner till är Sveriges ekonomi tätt sammanlänkad med hela världsekonomin. Trenden är att dessa värdekedjor som tidigare var mer globala håller på att bli mer regionala, det vill säga mer europeiska. Handelsintensiteten har minskat totalt sett, men tjänsterna spelar en alltmer växande roll i den globala handeln.

Tjänster och tjänsteexporten har fått en allt viktigare betydelse också för vår ekonomi där industri- och tjänsteproduktionen har blivit alltmer integrerad. Industrin köper och producerar och säljer tjänster i allt större utsträckning, vilket ju innebär att allt fler jobb inom tillverkningsindustrin numera är relativt högkvalificerade tjänstejobb.

I synnerhet har digitala tjänster visat sig vara viktiga för resten av vår ekonomi. Dataflödena i e-handeln stannar inte bara vid Europas gränser, utan modern tillverkning som i allt högre grad bygger på ny teknik extraherar mervärde genom att integrera digitalintensiva tjänster i sina produktionsprocesser. Det är någonting som vi bara är i början av. Det kommer naturligtvis fortsätta att öka.

Den fria rörligheten för tjänster inom EU är därför viktig för att tillverkningsindustrin ska kunna dra nytta av de potentiellt positiva

effekterna av tjänstefieringen av tillverkningsindustrin. Därför anser regeringen att EU:s konkurrenskraft måste skärpas genom reformer som skapar fler jobb och mer tillväxt på den inre marknaden. Utvecklingen av globala värdekedjor är därför en förutsättning för konkurrenskraft och ökad tillväxt också i Sverige.

Därför är regeringen positiv till att kommissionen arbetar med att mäta effekten av integrering på EU:s inre marknad i syfte att utveckla reformer som leder till att fler företag kan delta i dessa globala värdekedjor.

Anf. 50 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Tack, statsrådet, för föredragningen! Sverigedemokraterna har haft avvikande mening på den här punkten tidigare och kommer även att anmäla det nu. Det som vi explicit problematiserar i förslaget till den svenska ståndpunkten är att man uttrycker att regeringen välkomnar kommissionens arbete med att analysera utvecklingen av värdekedjor inom EU, särskilt relationen mellan ökad konkurrenskraft och fortsatt integrering av ekonomin.

Vi upplever det som att man uttrycker det i linje med att en fortsatt integrering av ekonomin öppnar för saker och ting som vi inte stöder. Jag vill även fråga statsrådet vad man åsyftar med en fortsatt integrering av ekonomin. Går man mot en gemensam bolagsskatt eller något liknande? Vad åsyftar man i sammanhanget?

Anf. 51 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Nej, det handlar inte om förflyttning av makt mellan medlemsstaterna och EU. Det är snarare ett konstaterande att en alltmer ökad handel inom unionen är till gagn för vårt land. Särskilt när dessa värdekedjor blir mer regionaliserade är det till gagn för oss att arbetet fortsätter.

Alternativet – vilket vi tyvärr ser alldeles för mycket av, fru ordförande, både inom EU och globalt – är att de stora länderna blir alltmer protektionistiska. Det är livsfarligt och viktigt att komma ihåg i sammanhanget. Det är därför som det är viktigt för oss att brett i riksdagen fortsätta att jobba just med fri rörlighet och fri handel över gränserna när det gäller såväl varor som tjänster.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Artificiell intelligens.

Anf. 53 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Ordförandeskapet har planerat för en diskussion om vilken påverkan AI kommer att ha på EU:s industri. Regeringens bedömning är att digitalisering i allmänhet och AI i synnerhet kommer att påverka såväl Sverige som övriga EU. Därför är det viktigt att vi har en diskussion på europeisk nivå.

Regeringens hållning inför EU:s nästa långtidsbudget är, som många av er känner till, att den ska minska totalt sett men också att omprioriteringar bör ske till förmån för bland annat forskning och

konkurrenskraft. Inom en minskad budget ser vi att investeringar i artificiell intelligens är prioriterade. Jag tror att vi alla gör bedömningen att detta är framtiden, och då är det viktigt att EU och inte minst Sverige hänger med. Annars riskerar vi inte bara konkurrenskraften utan hela vår ekonomiska utveckling.

Det ska dock sägas att vi har förutsättningarna, och om vi kör på tror jag att det kan bli ganska bra. I Sverige har vi ett starkt track record när det gäller att anamma, utveckla och tillämpa ny teknik, vilket har gett oss många nya jobb och välbefinnande under de senaste årtiondena. Samma sak gäller nu. För att morgondagens jobb ska växa fram i Sverige måste vi fortsätta att stärka vårt arbete inom artificiell intelligens.

För att vi nationellt ska kunna tillvarata möjligheterna med AI är ett gemensamt europeiskt arbete centralt. Tillsammans med övriga Europa har vi bättre möjligheter att attrahera och utveckla talang, verka för etiskt hållbar AI och utveckla internationellt erkända AI-miljöer, för att nämna några exempel. Om vi inte gör detta riskerar vi att hamna efter både Kina och USA. Det finns vissa tecken på att det redan är så, och därför är det viktigt att detta prioriteras i det kommande arbetet.

Anf. 54 LOTTA OLSSON (M):

Jag tackar ministern. Jag skulle vilja trycka på ytterligare i dessa frågor. Det ligger helt i linje med vad ministern tog upp.

Vi har skrivit så här: Det är även av stor vikt att det sker en framgångsrik grundforskning inom AI i Europa för att unionen och dess medlemsländer inte ska bli beroende av andra stormakter för att ta del av en AI-utveckling i framkant. EU bör i stället ligga i framkant i världen på området. Ett EU i framkant inom området stärker inte bara den inre marknaden utan också den globala konkurrensförmågan för EU. EU bör aktivt driva omställning till ett samhälle där digital teknik blir en möjlighet för alla. Vi förutsätter att AI kommer att vara ett prioriterat område i EU:s nya forskningsprogram Horisont Europa. Därutöver anser vi att forskningsanslag bör vara ett prioriterat område framför andra områden i EU:s nästa långtidsbudget, då området har ett tydligt europeiskt mervärde.

Anf. 55 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redovisningen!

I regeringens nationella AI-strategi inkluderas bara högskolor, men i EU:s strategi inkluderas till exempel yrkesutbildningar. Min frågeställning gäller detta område: Hur menar regeringen att vi i Sverige ska tillvarata det som vi gör tillsammans i EU när vi, som jag ser det, har exkluderat yrkesutbildningar, folkhögskolor och liknande utbildningsanstalter som vi har i vårt land?

Min andra frågeställning rör dataområdet. Man säger i strategin att vi ska ha ett gemensamt dataområde som utvecklas inom EU. Vilka områden anser regeringen bör prioriteras för att vi ska dra mesta möjliga nationella nytta av det som görs tillsammans i EU?

Anf. 56 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Även här vill Sverigedemokraterna anmäla avvikande mening. Vi är egentligen för denna typ av forskningssatsningar, men vi anser att det bör

ske omprioriteringar inom den existerande budgeten. Vi ser en risk att detta kan bli kostnadsdrivande.

Anf. 57 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Sverige har en relativt stor försvarsindustri. Hur ser regeringen och statsrådet på hur AI används för militära ändamål? Jag stöder regeringens inriktning, men jag tycker att detta är en viktig fråga att diskutera.

Anf. 58 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen, statsrådet!

På min fuskklapp, som min kollega gav mig efter näringsutskottets möte i går, står följande: Regeringen hyllar AI – en mycket bra svensk standpunkt. Vi står naturligtvis alltså bakom detta.

Det var skönt att höra att statsrådet mot slutet av sitt inlägg hade en viss bekymrad fundering, nämligen att EU kanske redan nu ligger efter Kina och USA när det gäller AI. Det är ett faktum att vi gör det – EU ligger efter. Det är ett bekymmer, men trots att statsrådet och jag delar denna bekymrade inställning så han i nästa mening att regeringens hållning är att budgeten ska minska. Det är här jag aldrig får det att gå ihop, och det är därför vi i Liberalerna konsekvent säger att vi inte ser något självändamål i att öka budgeten. Den ska självfallet struktureras om, förnyas, moderniseras och allt vad det heter, men det kan inte vara ett självändamål att den ska minskas.

Om regeringen är bekymrad över att EU inte gör tillräckligt mycket inom AI måste den kanske inse att budgeten inte måste minskas men att man måste fokusera på rätt saker och kanske till och med öka budgeten. Jag vet att vi inte håller med varandra ännu på denna punkt, men jag vill ändå lyfta upp detta som en stående punkt på dagordningen från Liberalernas sida.

Men som sagt är det hyllningsord från näringsutskottets liberala ledamot.

Anf. 59 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Det händer inte så ofta – jag faller nästan av stolen här. Tack så mycket!

Jag delar till fullo Lotta Olssons uppfattning; vi har en gemensam hållning och ska fortsätta med det.

När det gäller det som Eskil Erlandsson efterfrågade antar jag att det handlar om den nationella handlingsplanen. Den utesluter inte yrkesutbildningar. Bara för att dessa inte nämns betyder inte det att de utesluts. Vi kommer naturligtvis att till fullo delta i arbetet med Europeiska unionen. Vilka områden kan det handla om? Det kan till exempel vara life science, ett viktigt område inom sjukvården där Sverige är starkt. Det finns säkert många andra områden, men det var ett konkret exempel.

Ilona Szatmari Waldau frågade om vapen och annat. Det är klart att det är en viktig diskussion, särskilt eftersom denna teknik fortsätter att utvecklas. Vi noterar de allvarliga frågor som väcks med anledning av AI i vapensystem. Detta föranleder att vi fortsätter att understryka att internationell rätt till fullo ska gälla i fråga om alla vapensystem, inklusive autonoma vapensystem, och att vi som stat är ansvariga för deras utveckling och användning i väpnade konflikter. Maktförhållandet ändras inte. Det ska

också sägas i sammanhanget att detta även är EU:s position.

Precis som Tina Acketoft sa har vi olika uppfattningar när det gäller budgeten. Såsom uttrycktes tidigare menar vi att det går att både dra ned inom delar av budgeten och samtidigt omprioritera till områden som är väsentliga, inte minst i detta sammanhang. Detta vill jag hävda.

Sverigedemokraterna har all rätt i världen till sina avvikande meningar. Jag kan dock konstatera att vi nu har en snabb teknisk utveckling som kommer att få genomslag inte bara på life science utan på hela vårt samhälle och vår ekonomi och även globalt, och då är det oerhört viktigt att vi fortsätter att jobba tillsammans med våra grannar inom Europeiska unionen. Vi vet från tidigare stora teknologiska skiften att när de väl tar fart gäller det att kraftsamla, och jag tror att det är viktigt att vi gör detta också i det här sammanhanget, tillsammans med Europeiska unionen. Det är till gagn för Sverige och den svenska ekonomin, och jag tror att det är till gagn också för den europeiska ekonomin.

Anf. 60 ERIK OTTOSON (M):

Jag vill bara ställa en kontrollfråga: Innebär statsrådets svar på det vi nämnde att han kommer att framföra behovet av europeisk grundforskning också inom området artificiell intelligens?

Anf. 61 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Vi har inte olika uppfattningar. Jag tror att man behöver stärka såväl grundforskning som tillämpad forskning. Så är det.

Anf. 62 JÖRGEN WARBORN (M):

Jag tror att vår tanke var att vi vill ha in skrivningen i ståndpunkten. Frågan är om vi kan vara överens om det?

Anf. 63 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Det kan vi absolut vara.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4 b om antagande av planen om artificiell intelligens.

Anf. 65 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Ordförandeskapet planerar även att anta rådsslutsatser om kommissionens meddelande om en samordnad plan om artificiell intelligens, som publicerades i december förra året.

Regeringen överlade med riksdagens utbildningsutskott den 5 februari om det meddelande för vilket rådsslutsatser nu ska antas. Den samordnade planen preciserar vilka insatser kommissionen ser som viktiga för att kunna ta till vara möjligheterna med AI.

Många av de förslag som presenteras i planen avser innevarande budgetperiod fram till 2020. Andra avses att genomföras under nästa budgetperiod 2021–2027.

2018/19:20

15 februari

Förslaget till rådsslutsatser ligger i hög grad i linje med de svenska prioriteringarna, som framgår av nationell inriktning för AI, som regeringen antog i maj 2018.

I förslaget till rådsslutsatser understryks vikten av att främja AI-tillämpningar i samhället, inte minst hos de små och medelstora företagen samt i offentlig sektor. Slutsatserna poängterar vikten av att stärka AI-kapaciteten i alla medlemsstater och behovet av att främja säkra och högkvalitativa data som kan användas i tillämpningarna.

Behovet av kompetens noteras, liksom vikten av att varje medlemsstat arbetar med att integrera it- och AI-kunskaper i alla relevanta delar av sina respektive utbildningssystem.

Rådet föreslås även välkomna det utkast till etiska riktlinjer för AI som presenterats av högnivåexpertgruppen för AI. I slutsatserna efterlyses en översyn och förnyelse av relevanta regelverk för att säkerställa att de är anpassade för de utmaningar och möjligheter som AI medför, exempelvis vad gäller produktansvar.

Regeringen ser särskilt positivt på att rådsslutsatserna lyfter fram vikten av att tillämpa AI för att lösa samhällsutmaningar samt betydelsen för att på olika sätt adressera kompetensförsörjningsutmaningen inom AI. Regeringen anser därför att Sverige bör stödja slutsatserna om meddelandet och den plan som föreslås utveckla artificiell intelligens i Europa.

Anf. 66 TOBIAS ANDERSSON (SD):

I linje med tidigare resonemang anmäler vi avvikande mening under denna punkt.

Anf. 67 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Även i detta sammanhang vill jag ta upp försvarsindustrin och den militära forskningen.

Vi har inom EU en försvarsfond, och jag är lite orolig för att denna fond är med och finansierar AI-forskning, det vill säga att vi får en koppling mellan den militära forskningen och AI-forskningen inom EU. Jag skulle gärna vilja höra ministern utveckla den frågan.

Anf. 68 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

När det gäller den avvikande meningen från Sverigedemokraterna har de förstås rätt till den.

När det gäller de frågetecken och bekymmer som Vänsterpartiet lyfter upp är det som jag sa tidigare, nämligen att vår hållning är att det helt enkelt inte hänger ihop. Sedan får man naturligtvis aldrig blunda för att denna teknik tyvärr antagligen också kommer att användas på nationell nivå, men det hänger inte ihop med detta program. Det är vår hållning.

Anf. 69 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Kan statsrådet garantera att Europeiska försvarsfonden inte kommer att få ett extra tillskott eller på något sätt via EU-finansiering jobba med artificiell intelligens inom ramen för detta?

Det vi beslutar att ge mandat för här är att ställa sig bakom slutsatserna om planen.

Anf. 71 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Det är precis vad det är. Det är meddelandet som vi i dag tar ställning till. Att EU-kommissionen inte i andra sammanhang kan lägga fram andra förslag kan regeringen tyvärr inte garantera. Vi får ta den diskussionen om det kommer sådana förslag.

Anf. 72 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, En ren jord åt alla. Det låter fantastiskt.

Anf. 73 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Det är fantastiskt. Tyvärr är vi inte riktigt där. Därför behöver vi fortsätta att jobba med det. Vi har tidigare från regeringens sida förankrat en position med riksdagen om att EU ska nå nettonollutsläpp senast 2050 eller tidigare om vetenskapen visar att det krävs.

Det är positivt att kommissionens strategi beskriver hur en omfattande omställning kan ske genom scenarier som är i linje med Parisavtalets mål. Regeringens delar kommissionens bedömning att en omställning till nettonollutsläpp till 2050 behövs av både ekonomiska och miljömässiga skäl. Kostnaderna riskerar att bli oacceptabelt höga och påverka industrins konkurrenskraft negativt om omställningen sker för sent och i otillräcklig omfattning.

För att kunna realisera den målbild som kommissionen beskriver är det enligt regeringens uppfattning viktigt att omställningen i likhet med vad kommissionen pekar på inleds tidigt och omfattar hela ekonomin samt görs på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Det är viktigt att man också ser på omställningen som en möjlighet. Vi inser alla att det måste göras. Då blir det ofta beskrivet bara i termer av kostnader. Jag menar att det inte minst för ett land som Sverige också finns stora möjligheter. Rätt hanterat kan det bidra till att främja jobb och förbättra industrins konkurrenskraft i den globala ekonomin.

Industrin måste dock ges tillräcklig flexibilitet för att välja hur en omställning ska ske för att främja just konkurrenskraften. För att säkerställa att industrin ges likvärdiga förutsättningar i en växande internationell konkurrens krävs långsiktiga, gemensamma och samordnade insatser från medlemsstaterna.

De strukturförändringar som är nödvändiga innebär en stor möjlighet för Sverige med rika naturtillgångar av skog och metaller. För omställningen krävs att vi går från fossilbaserat till biobaserat och att vi i ökad utsträckning nyttjar våra naturresurser på ett resurseffektivt och hållbart sätt. Det är så vi ska förverkliga en växande, cirkulär och biobaserad ekonomi och komma bort från det oljeberoende som förvisso har byggt framgångsrika ekonomier men som har ett så oerhört högt pris.

Anf. 74 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Tack även för denna föredragning.

Även här vill Sverigedemokraterna lämna in en avvikande mening. Man borde i den svenska ståndpunkten ha lyft in vikten av kärnkraft för att åstadkomma ett koldioxidfritt europeiskt energisystem. Från kommissionens sida uttryckte man i COM(2018)773 att kärnkraften skulle utgöra ryggraden i ett koldioxidfritt europeiskt energisystem.

Jag skulle också vilja ställa en fråga. Det är självklart en del av vår avvikande mening. Man skriver i dagordningspunkten: Significant additional investments will be required to modernize the industry, transform the energy system and to foster research and innovation.

Vi har självklart en avvikande mening till att det behövs signifikanta ytterligare investeringar, som man skriver. Jag skulle också vilja fråga statsrådet var dessa signifikanta ytterligare investeringar kommer ifrån. Kommer det att vara utöver nästa rambudget? Är det upp till varje medlemsstat? Var kommer dessa pengar ifrån?

Anf. 75 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack för föredragningen!

Det är bra att EU antar en strategisk långsiktig vision för en klimat-neutral ekonomi och att man också tar Parisavtalet på allvar. Men det finns så mycket mer som man kan göra. Vi kan egentligen gå mycket längre. Vi kan ha högre klimatambitioner från Sveriges sida. En viktig fråga inom EU är miljöskadliga subventioner som nu finns och som skulle kunna fasas ut. Hur ser statsrådet på det?

Jag tycker att regeringens ståndpunkt i grunden är bra. Men jag kanske skulle vilja se att vi från Sveriges sida är mer progressiva i miljösammanhang.

Anf. 76 TINA ACKETOFT (L):

Signifikanta satsningar på området är någonting som vi alla behöver. Annars har vi ingenting kvar att satsa på om vi inte löser den frågan.

Jag skulle gärna vilja se att man tar upp något i strategin. Om man nu ska satsa på någonting bör man inte göra som Tyskland gör. Det vill säga att man satsar på kol och gas. Ska vi nå målen är kärnkraften det bästa sättet vi har. Det har också FN påpekat tydligt. Jag skulle vilja höra statsrådets tankar om just kärnkraften i denna fråga. Om det ska vara signifikanta satsningar, ska de då gå till CO₂-baserade medel eller inte?

Anf. 77 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Om man får drista sig att ha en personlig uppfattning är det lite kul att det kommer upp lite energifrågor.

Vi börjar i den änden som Sverigedemokraterna tar upp. Det har varit en fullständigt enig uppfattning i denna riksdag, och är fortfarande det om jag kan bedöma läget, att varje land ska förfoga över sin egen energimix.

I Sveriges fall är ryggraden i det svenska elsystemet vattenkraften. Sedan har vi adderat i form av kärnkraft, mer vindkraft och biobaserad kraft. Vi har dessutom en politik som är betydligt mer ambitiös än den europeiska. Det vill vi att den ska vara. Jag uppfattar egentligen inte att det finns någon annan uppfattning i riksdagen än att det ska fortsätta att vara så.

Sedan kan man naturligtvis ha en diskussion om vad som vad som är framtiden för vilket land. Man kan också ha personliga uppfattningar, precis som Tina Acketoft tar upp, om investeringar i kol, gas och så vidare. Men jag vill ändå hävda att detta är den uppfattning som finns, och den kommer vi fortsätta att driva. Jag har heller inte uppfattat att det finns någon annan uppfattning i riksdagen.

När kommissionen skriver additional är det kommissionens uppfattning. Den svenska ståndpunkten är sedan tidigare förankrad här. Om vi tittar utifrån vårt perspektiv pågår många intressanta saker som vi försöker hitta finansiering för från till exempel EIB, som investeringar i batterifabriker.

Det kan gälla fossiloberoende ståltillverkning. Det är klart att det kommer att kräva ganska stora investeringar i forskning, utveckling och produktion. Det är bra saker. Det kommer att kräva en ganska stor investeringsmassa – ja. Men som jag sa tidigare skapar det också oerhört stora möjligheter. Tänk er att vara det första landet i världen som kan tillverka stål som inte släpper ut koldioxid.

Jag tror att jag svarade lite grann på frågan om andra länders energimix. Vi ställer höga krav på varandra att minska utsläpp. Men hur det ska gå till måste varje land ha möjlighet att själv kunna påverka. Vi vill inte ha den typen av överstatlighet att man från Europeiska unionen ska komma och säga till Sverige: Ni får stänga den delen av energisystemet, transportsystemet, eller vad det är. Däremot är vi överens om att vi jobbar tillsammans. Det har jag uppfattat att det finns ett starkt stöd för i det här rummet med något undantag.

Anf. 78 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Eftersom frågan om kärnkraft nu har kommit upp vill jag säga att rubriken ”En ren jord åt alla” handlar om mycket mer än bara utsläppen från fossil energi och CO₂. Kärnkraft bidrar inte till en ren jord utan bidrar ganska mycket till en smutsig jord när det gäller strålning, uranbrytning och så vidare. Det är någonting som vi inte får glömma när vi pratar miljö i stort och inte bara klimat.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Jag tror inte att statsrådet önskar kommentera kärnkraftsfrågan ytterligare. Det är en nationell angelägenhet, och de flesta instämmer i detta.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Den europeiska planeringsterminen.

Anf. 80 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Under dagordningspunkten avser det rumänska ordförandeskapet att föra en diskussion om den europeiska planeringsterminen och dess roll i att göra den europeiska ekonomin mer motstånds- och konkurrenskraftig. Diskussionen har som utgångspunkt den årliga tillväxtöversikten 2019.

Den 21 november 2018 presenterade kommissionen sin årliga tillväxtöversikt för 2019 som inleder den europeiska planeringsterminen för ekonomisk och politisk samordning inom EU. I årets tillväxtöversikt

konstaterar kommissionen att EU:s ekonomi stärkts. Tillväxten ökar, och arbetslösheten minskar. Investeringarna återhämtar sig, och de offentliga finanserna har förbättrats. Översikten tar upp EU:s behov att öka sin tillväxtpotential och sin ekonomiska och sociala motståndskraft. Samtidigt omnämns investeringar som väsentliga för att säkra framtida tillväxtmöjligheter.

Regeringen välkomnar tillväxtöversikten och kan på ett övergripande plan ställa sig bakom de prioriteringar som kommissionen föreslår för den ekonomiska politiken de kommande tolv månaderna. Regeringen välkomnar att årets tillväxtöversikt uppmärksammar behovet av smartare investeringar i kompetens och utbildning för att möta behoven från de alltmer digitaliserade och globaliserade ekonomierna samt att tillväxtöversikten även uppmärksammar att investeringar bör stödja starkare kopplingar mellan forskning och näringsliv med en tydligare inriktning på spridning av innovation och skapande av nya marknader.

Regeringen vill underlätta för industriell konkurrenskraft som tar sin utgångspunkt i de stora samhälls- och hållbarhetsutmaningarna såsom uttryckt i klimatavtalet från Paris i Agenda 2030. I detta ingår att acceptera och underlätta för nödvändig strukturomvandling, dra nytta av de digitala framstegen, skydda individer snarare än jobb, minska den negativa miljöpåverkan av material och ställa om till en cirkulär ekonomi.

Anf. 81 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen, statsrådet.

Jag noterar att man tar upp frågan om samhällsnytta och hållbarhetsfrågor. Det är viktigt. Det föranleder mig att föra in en punkt som jag glömde att nämna på förra området och som kommer in här också.

Det gäller januariavtalet som vi har kommit överens om tillsammans. Där åtar vi oss gemensamt alla fyra partier att driva på för en klimatlag på EU-nivå. Det skulle jag gärna vilja att statsrådet tar med sig i båda frågorna. Ska vi kunna ha någon typ av hållbarhet och långsiktighet vill det till att vi har en gemensam klimatlag på EU-nivå och att vi jobbar för det tillsammans.

Anf. 82 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Även denna gång vill vi anmäla en avvikande mening från Sverigedemokraterna. Det handlar om vad som återfinns på dagordningspunkten 6. Där står att den europeiska planeringsterminen ger en bättre ram för ekonomisk styrning så att politiken för den inre marknaden och konkurrenskraftspolitik kan samordnas med den makroekonomiska politiken, politiken för hållbar tillväxt, arbetsmarknadspolitik och socialpolitiken.

Mig veterligen är inte Sverigedemokraterna det enda partiet härinne som vid tidigare tillfällen har kritiserat biten om socialpolitik. Mig veterligen har inte heller regeringen gått ut och fullt stött vare sig arbetsmarknadspolitik eller socialpolitik på EU-nivå. Utöver vår avvikande mening vill jag gärna veta om jag ska uppfatta statsrådet som att man nu från regeringens sida stöder socialpolitik samt arbetsmarknadspolitik på EU-nivå och därmed ger bort våra rättigheter och möjligheter att ha samma villkor här som vi önskar.

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att landrapporten även innehåller en massa om bostadspolitik och annat som inte heller överlätes till EU genom att man tar upp det i forumet.

2018/19:20

15 februari

Anf. 84 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med Tina Acketoft. Jag är för januariavtalet, kort och gott. Vi ska naturligtvis genomföra det som står där.

Det är klart att när vi välkomnar att man lyfter upp sociala frågor och sysselsättningsfrågor i årets tillväxtöversikt innebär det inte att vi på något sätt ruckar på den ordning som finns när det gäller maktförhållandena mellan EU och medlemsstaterna. Det är viktigt att den fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna när det gäller den ekonomiska politiken, sysselsättningspolitiken och sociala frågor även fortsättningsvis respekteras. Det ska inte tas som att vi har någon annan uppfattning än den som har funnits i denna riksdag och som regeringen enhälligt står bakom.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Finns det något att säga om detta, statsrådet?

Anf. 86 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Jag har inget att tillföra om det inte finns frågor. Om ni känner att jag bör göra en föredragning gör jag det gärna – ni kanske har längtat efter det? Du skakar på huvudet, Eskil, men det kan finnas någon annan som har längtat!

Anf. 87 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Ja, jag vill gärna ha en kort föredragning om detta, med anledning av att bolagspaketet syftar till att harmonisera arbetstagarnas rättigheter. Jag vill bara försäkra mig om – och detta är viktigt för Sverigedemokraterna – att det inte innebär försämrade villkor för svenska arbetstagare. Det ska i stället handla om en minimiharmonisering.

Anf. 88 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru ordförande! Jag kan göra föredragningen mycket kort: Det är naturligtvis alltid vår inriktning att inte försämma för svenska arbetstagare. Inriktningen är tvärtom alltid att förbättra.

Jag kan göra en längre föredragning, men jag kan också hålla det på den korta nivån.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då är vi klara med statsrådet för i dag, om det inte var något mer.

2018/19:20
15 februari

Anf. 90 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):
Jag vill bara tacka EU-nämnden; detta var min första föredragning som näringsminister. Jag återkommer!

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:
Ja, du kommer inte undan energifrågorna nu heller!
Tack så mycket, och trevlig helg när den kommer!

Anf. 92 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):
Trevlig helg!

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Välkommen hit, statsrådet Matilda Ernkrans! Det är första gången för dig i EU-nämnden. Så här ser det ut! Välkommen hit, som sagt.

Vi går raskt in på din första punkt på föredragningslistan, nämligen återrapporten. Finns det någonting att säga om detta?

Anf. 94 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru ordförande! Det är trevligt att vara här i EU-nämnden för första gången.

När det gäller återrapporten från mötet har jag inget att tillägga till den rapport som ni har fått.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 8 om Horisont Europa-paketet.

Anf. 96 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Den första punkten i forskningsdelen av rådsmötet gäller den pågående förhandlingen om det särskilda programmet i Horisont Europa-paketet.

Ordförandeskapet har presenterat en lägesrapport över förhandlingarna om kommissionens förslag, och i rapporten anger ordförandeskapet att det kvarstår frågor kring delar av förslaget. Främst pekar ordförandeskapet på det nya instrumentet, Europeiska innovationsrådet – EIC. Även kring den strategiska planering som kommissionen har föreslagit samt kring de uppdrag och partnerskapsprogram som har föreslagits fortsätter förhandlingarna i rådet. Regeringen anser att ordförandeskapets rapport speglar läget i förhandlingarna.

Till lägesrapporten har ordförandeskapet lagt ett diskussionsunderlag med två frågeställningar. I sina inlägg vid åsiktsutbytet förväntas forskningsministrarna utgå från dessa frågor, och frågorna har delgetts ledamöterna i underlagen.

Den första frågeställningen handlar om de uppdrag, eller missions, som kommissionen har föreslagit. Ordförandeskapet vill här höra medlemsstaternas syn på hur dessa kan göras mer framgångsrika genom ökad samordning med nationella initiativ.

Regeringen avser att framhålla att utmaningsdrivna program behövs både på europeisk och på nationell nivå. Av vikt är också att insatser görs med det övergripande målet att bidra till FN:s globala hållbarhetsmål. Om nationella forsknings- och innovationsprogram är utmaningsdrivna kan de bidra till övergripande europeiska mål och därmed till hela EU:s samlade bidrag till FN:s hållbarhetsmål. Angående samordning mellan rådet och Europaparlamentet när det gäller uppdragen – dessa missions – avser

regeringen att framhålla att det lämpligast görs genom att föra en god dialog mellan institutionerna.

Innan jag går vidare vill jag tydliggöra frågan om utvärdering och uppföljning, vilken diskuterades vid överläggningen i utbildningsutskottet i går.

Regeringen tycker att det är viktigt att insatser som dessa uppdrag följs upp och utvärderas. Därför ser regeringen mycket positivt på att det i förordningen för Horisont Europa särskilt nämns och beskrivs hur detta ska göras. I den partiella allmänna inriktningen om förordningen, som rådet ställde sig bakom den 30 november, finns det en artikel som behandlar uppföljning av uppdragen. Där anges att de första uppdragen ska utvärderas senast 2023. Det tydliggörs också att inga nya uppdrag kommer att startas eller förlängas innan den utvärderingen är gjord. Det finns även ett annex till förordningen som beskriver hur utvärderingen ska gå till.

Sverige står bakom den partiella allmänna inriktningen av förordningen, och regeringen kommer att bevaka frågan om uppföljning och utvärdering under fortsatta förhandlingar om Horisont Europapaketet.

Den andra frågeställningen för diskussion berör en rad program som på olika sätt ger stöd till innovation i främst små företag, för att utveckla dem och få dem att växa.

Det är viktigt för regeringen att programmen Invest EU, Venture EU och EIT samt initiativ i Horisont Europa har tydliga syften som komplementerar varandra utan att de överlappar, så att offentliga medel används där de ger störst mervärde. Koordineringen bör upprätthållas av kommissionen i dess roll som ansvarig för själva genomförandet av programmet. I sammanhanget är även definitioner och urvalskriterier viktiga; samma steg i innovationsprocessen ska inte erbjuda stöd från flera program. Regeringen anser också generellt att insatser rörande kapitalförsörjning ska fylla tydliga finansieringsgap och vara effektiva och tydliga gentemot aktörer.

Regeringen anser att koordineringen mellan styrelser och nämnder för EIC, Invest EU och EIT är en nyckelfråga för att man ska få en effektiv sammanhållning. Regeringen föreslår exempelvis gemensamma möten mellan grupperingarna, med syfte att öka medvetenheten och den ömsesidiga kunskapen om insatserna. Ett mer långtgående förslag är också att tillåta representanter för de olika initiativen att ha observatörsstatus i varandras styrelser och nämnder på en mer permanent basis.

Med detta har jag framfört det regeringen avser att framhålla vid åsiktsutbytet på rådsmötet.

Anf. 97 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag vill bara hänvisa till den avvikande mening vi anmälde vid mötet i utbildningsutskottet.

Anf. 98 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack för föredragningen, statsrådet!

På mötet i utbildningsutskottet i går tog jag upp en expertutvärdering av Horisont 2020 som har gjorts. Några experter inom genusforskning har tittat på programmets satsning på genusperspektiv, och de har kommit

fram till att satsningen inte har gett önskat resultat. Experterna är också kritiska till hur frågan har hanterats, det vill säga att man inom Horisont 2020 har satsat på genusforskning men beviljat forskningsprojekt utifrån att det helt enkelt kan ha stått att även kvinnor ska delta. Man har alltså sett det som ett inkluderande projekt eller ett genusforskningsprojekt, vilket det ju inte är. Expertgruppen har även flera olika förslag på förbättringar.

Jag vet att rapporten inte var känd när jag tog upp frågan i utbildningsutskottet i går. Den blev offentlig den 28 januari, och jag förstår att man inte hinner med att läsa allting – jag har själv inte läst rapporten, om jag ska vara helt ärlig, utan bara en artikel om den på genussekretariatets hemsida. Men det jag vill veta är dels hur genusforskningen finns med i det vi diskuterar i dag, det vill säga det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa, dels hur regeringen framöver tänker driva frågorna om genusforskning. Utvärderingen visar tydligt att det är en sak att få in detta i programmen och en helt annan sak att se till att det implementeras på rätt sätt.

Anf. 99 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru ordförande! Tack för föredragningen, ministern!

På mötet i utbildningsutskottet i går anmälde vi moderater en avvikande mening just kring att det ska finnas en tydlig struktur för uppföljning och utvärdering av uppdrag och program. Det ministern nu föredrog känns tryggt, det vill säga att den tydliga struktur vi efterfrågar verkligen finns samt att det är regeringens ståndpunkt.

Anf. 100 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag noterar Sverigedemokraternas avvikande mening.

Jag hör också det ledamoten från Moderaterna säger, det vill säga att det känns tryggt och bra och att vi kan känna oss trygga med hur utvärdering och uppföljning ska gå till. Det kan vara bra för EU-nämnden att veta att jag kommer att lyfta fram detta i mitt talade anförande på forskningsrådet.

När det gäller inlägget från ledamoten från Vänsterpartiet är det så att jämställdhetsfrågorna är viktiga för den svenska regeringen. De är viktiga för Sverige. Regeringen har bland annat fått igenom att jämställdhetsintegrering finns med i programmet och att grupperna av experter ska väljas ut på ett jämställt sätt. Det har också införts tidigare, tack vare regeringens ståndpunkter. Vi är dock inte helt nöjda med hur detta ser ut, och kommissionen har inbjudit till att föreslå förbättringar när det gäller jämställdhet. Det är frågor som regeringen kommer att fortsätta driva.

Vi baserar detta ställningstagande på ståndpunkter som tidigare har förankrats i utbildningsutskottet och där det framgår att till exempel satsningar ska föregås av en konsekvensanalys ur ett jämställdhetsperspektiv och beaktas utifrån denna. I den ståndpunkten finns exempelvis att särskilt fokus bör ligga på att ramprogrammets budget genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Eftersom uppdragen och partnerskapsprogrammen ligger inom ramprogrammet anser regeringen att det gäller även dessa och avser att fortsätta verka för detta.

2018/19:20
15 februari

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande mening anmald från Sverigedemokraterna.

Då går vi till dagordningspunkt 9, Övriga frågor. Finns det någonting för statsrådet att framföra där?

Anf. 102 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru ordförande! Punkterna under Övriga frågor är endast för information. Ordförandeskapet har inte presenterat något underlag, och jag ser ingen anledning att göra några inlägg kring dessa punkter på rådsmötet.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi önskar statsrådet, statssekreteraren och övriga medarbetare trevlig helg, när den kommer! Tack för i dag!

Anf. 104 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Tack så mycket, och tack detsamma!

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet välkommen hit. Vi går direkt in på återrapporten. Jag lämnar ordet till statsrådet.

Anf. 106 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Jag har inget att tillägga utöver den skriftliga återrapportering som har lämnats till nämnden.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för detta.

Vi går vidare på rådsdagordningen. Dagordningspunkt 3 är en välkänd punkt om den fleråriga budgetramen.

Anf. 108 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det är väl fortfarande lite oklart hur ordförandeskapet för allmänna rådet har tänkt sig att den här diskussionen ska hanteras. Förmodligen blir det först en redogörelse från ordförandeskapet om hur förhandlingarna hittills har gått. Sedan ber man väl medlemsstaterna att kommentera förhandlingsläget.

Vad ordförandeskapet har gjort hittills, sedan man började i början av januari, är att påbörja arbetet med att justera den så kallade förhandlingsboxen, där de olika alternativen finns listade. Det sikte man har är att man när Europeiska rådet ska diskutera den här frågan i juni ska ha en mer avsmalnad och fokuserad förhandlingsbox än man har haft hittills. Men ingenting tyder på att det kommer att tas fram några siffror eller stoppas in några belopp i boxen under den här perioden, som rumänerna har ansvar för.

Man kan väl säga att de förslag till justeringar eller avsmalning som det rumänska ordförandeskapet har försökt sig på inte har fallit särskilt väl ut. Det är många medlemsstater som tycker att detta inte var något bra. Framför allt är det väl vi som är nettobetalare som har haft en negativ inställning. Vi menar att de förslag och idéer som har presenterats av rumänerna är obalanserade och inte tillgodoser våra krav på restriktivitet.

Det handlar framför allt om ganska tekniska frågor, alltså om hur man ska formulera sig om marginaler som ger ett visst utrymme för att använda medel för oförutsedda händelser. Läger man ihop alla idéer kan de sammantaget få en ganska stor betydelse för hur stor budgeten till sist blir. Det är något som vi inte ser med blida ögon på.

Man vill också redan nu vidga mandatet för den föreslagna europeiska globaliseringsfonden. Det tycker vi också är ett förslag i fel riktning, åtminstone just nu, eftersom den kan få samma effekt.

Vi har alltså tillsammans med andra likasinnade i de resonemang som har varit uppe i Coreper sagt att de här tankarna inte är acceptabla och inte kan ligga till grund för de fortsatta diskussionerna. Vi menar att det egentligen behövs mer behandling på teknisk nivå innan detta är moget för en politisk diskussion i det allmänna rådet.

Jag såg att det nu på morgonen kom en not från ordförandeskapet om hur man har tänkt lägga upp diskussionen framöver. Det tyder på att de nog förväntar sig att det inte blir något annat än en processdiskussion vid allmänna rådet och alltså ingen sakdiskussion om dessa, som vi tycker, ganska tokiga förslag.

Anf. 109 JÖRGEN WARBORN (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Jag har en fråga som är relaterad till brexit, givet den situation som råder i Storbritannien och att vi på något sätt närmar oss en hard brexit.

Storbritannien har ju ett finansiellt åtagande som man förhandlat fram. Om det skulle bli en hård brexit faller det avtalet. Vad skulle det få för betydelse för långtidsbudgeten? Hur påverkar detta långtidsbudgeten, och vilka planer finns det i sådana fall om Storbritanniens betalning av de finansiella åtagandena skulle falla?

Anf. 110 ESKIL ERLANDSSON (C):

Även jag måste tacka för föredragningen. Jag har exakt samma frågeställning som Jörgen Warborn.

Anf. 111 TINA ACKETOFT (L):

Då ska inte jag ställa frågan en tredje gång. Men jag vill gratulera statsrådet till den nya titeln, även om vi inte är okända för varandra. Jag vill också gratulera Sverige till att ha fått en EU-minister som har enbart denna digra portfölj på sitt bord.

Eftersom Sveriges hållning är densamma som tidigare är också Liberalernas densamma, det vill säga att vi ställer oss bakom fem av de sex punkter som står i utkastet. Vi ställer oss alltså inte bakom punkt 1, där man förbinder sig – man blir surrad vid masten på något sätt – till att när Storbritanniens bidrag försvinner behöver budgeten minskas med lika mycket. Det är just detta Liberalerna ställer sig tveksamma till.

Vi är inte emot budgetrestriktivitet. Vi är inte emot att budgeten ska omförhandlas, omfördelas och så vidare. Men den hårda hållningen att man absolut måste minska budgeten med samma summa som Storbritannien lämnar EU med tycker vi liberaler inte är realistisk. Vi vidhåller vår tidigare ståndpunkt där.

Anf. 112 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack, statsrådet, för föredragningen!

Precis som Liberalerna instämmer Vänsterpartiet i samtliga punkter utom en. Det är dock inte samma punkt, utan det är punkt 3.

Vi instämmer i stort i det som står där, det vill säga att budgeten kan minska genom minskade anslag till jordbruksstöd och strukturfond. Men vi skulle också vilja lägga till att budgetminskning kan ske genom minskade anslag till jordbruksstöd, strukturfonder och Frontex. Vi ser

också att vi för att minska budgeten helt kan avskaffa anslagen för militarisering samt militär upprustning och forskning. Detta vill vi alltså lägga till i den svenska ståndpunkten. Jag förmodar att detta innebär att vi har en avvikande mening.

2018/19:20
15 februari

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Det tror jag också, men vi får höra statsrådet först.

Anf. 114 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Vi har samma avvikande mening som tidigare. Precis som L och V instämmer vi i flera av regeringens punkter, men vi avviker däremot på punkt 4. Vi tycker att det är ett alldeles för stort ingrepp i ländernas eget självbestämmande. Där har vi en avvikande mening sedan tidigare, som ligger fast.

Sedan skulle jag också vilja fråga lite hur det ser ut: Vilka allierade har Sverige i förhandlingarna? Det har ju talats om att vi bara har Nederländerna att luta oss mot. Har Österrikes position förändrats sedan de lämnat ordförandeskapet och blivit lite mer fria? Det är en undran som jag har.

Anf. 115 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

När det gäller de första frågorna, om vad som händer om vi får ett utträde för Storbritannien utan avtal och därmed den överenskommelse som EU har med den brittiska regeringen om att britererna ska betala 39 miljarder pund – 500 miljarder kronor – för alla de åtaganden som de varit med om att fatta beslut om som medlemmar och som faller ut i framtiden, vill jag säga att jag inte har något bra svar.

Det är folkrättsligt oklart i vad mån vi kan hävda att Storbritannien fortfarande är bundet att ersätta Europeiska unionen för dessa saker. Vi har ju en bekräftelse i själva avtalet, och jag utgår från att EU kommer att göra sitt yttersta för att vi, i den händelse katastrofen inträffar och vi får ett utträde utan avtal, att vi på annat sätt försöker driva frågan. Men jag är inte säker på att det finns några inkassoföretag som är beredda att åta sig denna uppgift.

Därför kommer det att få betydelse. Det råder inget tvivel om det. Jag har hört resonemang om att det för vår del skulle handla om i storleksordningen 5 miljarder kronor. Det är klart att det är ett väldigt stort belopp i en budget som redan är ansträngd.

Jag ber att få återkomma till frågan hur man rent juridiskt kan gå vidare med detta och vilken exakt påverkan det får för perioden 2021–2027. Men förhoppningsvis slipper vi den problematiken om det ändå ska gå att få britererna att förstå att ett oordnat utträde inte bara kommer att kosta oss mycket pengar, utan det kommer framför allt att drabba den brittiska regeringen och det brittiska folkhushållet i avsevärd mån.

Jag noterar de avvikande meningarna från Liberalerna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. De är kända från tidigare diskussioner.

Regeringen har ingen annan uppfattning än den vi har redovisat tidigare. Vi kommer inte att ändra oss på grund av dessa avvikande uppfattningar. Men när det gäller frågan vilka allierade vi har skulle jag gärna vilja säga ett par ord.

Nej, det är inte bara holländarna. Vi har en ganska god grupp som kommer att samlas kvällen före allmänna rådet och diskutera hur vi gemensamt kan gå fram i frågan om budgetarbetet. Där finns Irland, Holland, Österrike, om än inte längre i ordförandeskapskapacitet, Finland, Tyskland och Frankrike. Jag skulle vilja säga att vi på den tyska sidan har fått ett allt tydligare stöd för den budgetrestriktiva hållningen än vi upplevde i början. Tyskland är naturligtvis en viktig allierad i det här arbetet.

Anf. 116 JÖRGEN WARBORN (M):

Ordförande! Jag har faktiskt jobbat på ett inkassoföretag en gång i tiden.

Min fråga gällde dock följande: Om det skulle bli ett worst case scenario, hur planerar Sverige för det?

Anf. 117 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för informationen!

Egentligen handlar min fråga om samma frågeställning som vi nyss har diskuterat. Vi ser ju utvecklingen och att det är låsta positioner. Om jag förstår rätt har vi deadline den 29 mars, som är sista dagen för Storbritannien att bestämma sig: antingen är de med eller ska lämna EU. Man kan också inom EU-27 komma överens om en förlängning av tidsfristen och förhandla vidare om den irländska gränsen.

Men nu talar vi om budgeten, om de 500 miljarder kronor som vi är inne på och de åtaganden som Storbritannien har. De har närmast kontrakterat sig för detta, att de är en del av Europeiska unionen och de förväntas betala medel i framtiden. Men redan i dag ser vi att det inte pågår någon valkampanj eller några förberedelser för EU-val i Storbritannien. De har alltså räknat med att de inte ska vara med i EU framöver.

Vi talar om en långtidsbudget för 2021–2027. Då undrar jag, precis som tidigare frågeställare: Hur kan EU:s långtidsbudget hålla om de miljarder som Storbritannien är skyldigt att betala uteblir? De kan börja processa och förhala den juridiska processen. Då är vi tillbaka i inkassodiskussionen, som vi var inne på. Kan EU-budgeten hålla om det är så mycket pengar som inte kommer in? Det är en oroande fråga.

För övrigt ställer vi i Kristdemokraterna oss bakom regeringens hållning i frågan om långtidsbudgeten.

Anf. 118 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

De åtaganden det gäller har framför allt effekt på EU:s budget för åren 2019 och 2020. Det finns några som kommer att spela en roll också för den kommande budgeten, men det är alltså främst den närmaste tiden som påverkas.

Min allmänna inriktning är förstas att man måste rätta munnen efter matsäcken. Om man inte har tillräckliga intäkter måste man också göra något på utgiftssidan. Det är utgångspunkten, men det är kanske inte svaret på frågan.

Vad det exakt får för konsekvenser måste vi resonera med de andra medlemsstaterna om också.

Sedan får vi inte ha en parallell förhandling som utgår från att det kommer att bli ett ordnat utträde, utan vi måste ha som utgångspunkt att

det ändå ska bli som vi har avtalat med den brittiska regeringen. Men vi ska förstås inte vara omedvetna om den risk som vi löper.

2018/19:20
15 februari

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade mening med oliklydande avvikande meningar från Sverigedemokraterna, Liberalerna och Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Förberedelser inför Europeiska rådet den 21–22 mars 2019.

Anf. 120 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Detta är en diskussionspunkt. Det är inga beslut som ska fattas. Det har skickats ut ett första utkast till anoterad dagordning inför Europeiska rådets möte den 21–22 mars, och nämnden har också fått den.

Huvudfrågorna ska, är det tänkt, vara jobb, tillväxt och konkurrenskraft. Där förväntas Europeiska rådet ha en fördjupad diskussion om den inre marknaden och om hur man i den strategiska agenda som ska antas i juni ska formulera sig när det gäller kommande steg för att utveckla den inre marknaden. Här vet vi att Tyskland och Frankrike hårt driver att man också ska ha en diskussion om europeisk industripolitik.

Vad gäller den inre marknaden har Finland tagit initiativ till ett gemensamt inspel från ett antal likasinnade länder, inklusive Sverige. Det håller vi på och tittar på. Vår utgångspunkt är att vi kan vara med på detta inspel, för det handlar om att utveckla den inre marknaden och se hur vi kan driva på när det gäller tjänstesektorn och den digitala ekonomin men också hur vi kan bli bättre på att se till att de åtaganden som medlemsstaterna gjort när det gäller den inre marknaden också verkställs.

När det gäller industripolitiken delar vi Tysklands syn att industrin även fortsättningsvis är central för jobb och konkurrenskraft i Europa. Men det är viktigt att komma ihåg att den kanske viktigaste faktorn för att få ett konkurrenskraftigt näringsliv är att vi har en stor och väl fungerande inre marknad. Det är viktigt att värna de grundläggande principerna på den marknaden.

Det är den stora punkten. Sedan finns det ett par andra punkter på dagordningen. En handlar om att ge vägledning inför det vidare arbetet med EU:s klimatstrategi. En annan handlar om det utrikespolitiska området. Där har det hittills anmälts att man vill ta upp förberedelserna för det toppmöte som ska äga rum mellan EU och Kina den 9 april. Under punkten Övriga frågor tänker man sig att ta upp frågan om desinformation.

Det är fortfarande tidigt i förberedelseprocessen, så det kan hända att det kommer till ytterligare punkter. Men någon sakdiskussion om något av detta är inte tänkt att äga rum på allmänna rådets möte nu på tisdag, utan det blir vid ett senare tillfälle. Regeringen återkommer naturligtvis till nämnden när det gäller ståndpunkter i sak som ska framföras, men detta diskuteras vid senare möten.

Jag får väl ändå flagga för att det inte är omöjligt att ett helt annat ämne – det vi alldeles nyss talade om – kommer att präglade diskussionerna i Bryssel den 21–22 mars. Men det står som sagt ännu inte på dagordningen.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Mot ett hållbart EU 2030.

Anf. 122 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Detta är också en diskussionspunkt där det inte förutses några beslut.

Det är nu två veckor sedan kommissionen presenterade det diskussionsunderlag som handlar om hur EU ska kunna föra arbetet vidare med Agenda 2030. Underlaget innehåller tre olika alternativa strategier för EU:s arbete med att förverkliga de 17 olika mål som finns i agendan, och meningen är att det senare i år ska komma ett mer konkret förslag till strategi för EU:s genomförande av denna agenda.

Tanken är att det innan dess ska föras en bred diskussion i de europeiska samhällena om förverkligandet av hållbarhetsmålen med diskussionsunderlaget som grund och att den diskussionen ska ge vägledning för den nya kommissionen när den ska arbeta vidare med frågorna.

Senare i vår är det tänkt att rådet ska anta slutsatser om dessa frågor. Inför det kommer regeringen naturligtvis tillbaka till nämnden med fler ståndpunkter i sak, men jag vill säga några saker om innehållet redan nu.

Vi är förstas positiva till att detta papper har tagits fram. Men jag kan redan nu säga att det är några frågor som vi tycker borde ha fått mer uppmärksamhet och som bör betonas i den fortsatta processen. Det är frågor om jämställdhet och mänskliga rättigheter men också social inkludering av unga och gamla – det som är grundläggande i begreppet ”ingen ska lämnas utanför”, som löper som en röd tråd genom hela Agenda 2030. Jag tror också att det behöver sägas något mer om hela finansieringsramen för Agenda 2030 än vad man tagit med i diskussionsunderlaget.

Jag tror att det finns enighet här i riksdagen om att vi från svensk sida vill se en hög ambitionsnivå när det gäller att förverkliga Agenda 2030 både internt, i vårt eget land, och externt. För att lyckas med det tror jag att det behövs en kombination av alla de tre scenarier som finns med i diskussionsunderlaget. Det betyder att vi vill ha dels en övergripande EU-strategi och dels en integrering av de globala målen på alla relevanta politikområden på EU-nivå. Vi vill också ha ökat ledarskap och ansvarstagande från EU:s sida när det gäller att stödja arbetet med att uppnå målen även på andra kontinenter. Att bara ägna sig åt ett av dessa tre scenarier – särskilt det tredje, som verkar gå ut på att vi ska låta andra göra jobbet medan vi själva ska vara ganska nöjda – tror jag är fel väg framåt. Vi måste också titta på vad vi gör på hemmaplan.

Anf. 123 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen! Vi ställer oss självklart bakom det förhållningssättet.

Egentligen behöver man bara säga att vi ska lyfta fram mänskliga rättigheter, för allt handlar ju om det – inkludering av gamla och unga, jämställdhet och så vidare som man också tar upp. Men om man nu avser att lyfta fram specifika grupper skulle jag vilja att man lyfter fram

Anf. 124 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):
Jag ansluter mig gärna till det medskicket.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:
Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.
Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Rättsstatsläget i Polen.

Anf. 126 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):
Detta är en informationspunkt. Inga beslut ska fattas. Det förväntas inte heller någon diskussion, men det får vi väl se.

Som nämnden är väl medveten om har kommissionen sedan slutet av 2017 fört en dialog med den polska regeringen utifrån artikel 7.1 i EU-fördraget och bedömningen att de lagar som har införts i Polen när det gäller rättsväsendets oberoende och maktindelningen i Polen äventyrar respekten för rättsstatens principer. Kommissionen har löpande informerat rådet om hur denna dialog har gått till. Det har också i själva rådet hållits tre utfrågningar med företrädare för den polska regeringen, senast nu i december.

Det har genomförts ett par lagändringar i Polen för att efterkomma de rekommendationer som kommissionen själv har framfört. Viktigast är väl den där man har justerat lagen om pensionsålder för domare i högsta domstolen. Det var också någonting som EU-domstolen tog upp i sitt interimistiska beslut i detta ärende, som domstolen behandlar.

Detta är dock inte tillräckligt. Det tycker inte kommissionen, det tycker inte vi i Sverige och det tycker nog inte heller en majoritet av medlemsstaterna, utan oron kvarstår för att Polen allvarligt åsidosätter rättsstatens principer.

Vi kommer på tisdag att få en uppdatering om läget i Polen. Det är inte alls klart hur processen kommer att bli under våren. Blir det en diskussion kommer jag naturligtvis att säga att denna fråga måste vara kvar på dagordningen så länge som det är uppenbart att det föreligger ett systematiskt hot mot rättsstatens principer i Polen.

Men vi har ett dilemma här; det ska man vara varse om. För att vi ska kunna gå vidare på det sätt som vi kan enligt bestämmelserna – alltså antingen genom att rådet fastslår att det finns en klar risk att Polen åsidosätter de grundläggande värdena eller att rådet utfärdar rekommendationer – krävs det fyra femtedels majoritet. Det betyder 22 av de 28 medlemsstaterna. Vi har inte de 22 rösterna i dag, och det gör att vi måste fortsätta ha detta på dagordningen och fortsätta agera. Men vi ska inte släppa frågan.

Anf. 127 ROBERT HALEF (KD):
Ordförande! Denna punkt och nästa punkt på dagordningen påminner mycket om varandra. Det handlar om demokrati.

Från Kristdemokraternas sida är vi oroliga över utvecklingen både i Polen och i Ungern. Men i Polen har man, som statsrådet nämnde, gjort några lagändringar som går i rätt riktning.

Nu får vi veta att det krävs en majoritet för att kunna driva igenom en hårdare linje gentemot Polen och Ungern, alltså röstfördelningen 22 av 28.

Vi tycker att detta handlar om rättsstatsprincipen och rättsväsendets oberoende och demokratifrågan, som utrikesministern tog upp i utrikesdeklarationen. Utöver att vi jobbar med den frågan även utanför Europas gränser är det viktigt att vi i EU håller fast vid detta så att en del kandidatländer och ett och annat land som redan är med i EU inte får för sig att man kan tumma på demokratikriterierna, som är gemensamma värden och viktiga att bibehålla.

Vi hoppas att regeringen är drivande och inte ger efter och att man även om man inte får till den majoritet som statsrådet nämnde låter detta vara en stående fråga på dagordningen.

Jag vet att det är en informationspunkt, men jag ville få det sagt.

Anf. 128 MARTIN KINNUNEN (SD):

Det är en informationspunkt, men eftersom statsrådet klargjorde en ståndpunkt ifall det blir en diskussion på mötet vill jag ändå förnya den avvikande mening som vi har haft.

Vi tycker att detta är en oproportionerlig åtgärd, och vi ser det också som en utsiktslös process som enbart kommer att leda till mer splittring bland medlemsstaterna.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Jag tänkte nog ändå behandla detta som en informationspunkt. Det finns tidigare ställningstaganden från nämnden där det också framgår avvikande meningar från Sverigedemokraterna så som Martin Kinnunen gav uttryck för.

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Unionens värden – Ungern.

Anf. 130 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Också detta är en informationspunkt där inga beslut ska fattas.

Det var Europaparlamentet som beslutade om att aktivera artikel 7-förfarandet gentemot Ungern. Men även om det i det förra fallet var kommissionen och i det här fallet var parlamentet är det upp till rådet att behandla också denna fråga.

Parlamentet ansåg att det är en klar risk att Ungern åsidosätter Europeiska unionens grundläggande värderingar. Det bekräftades väl häromdagen, när den amerikanska organisationen Freedom House kom med sin årsrapport och visade på att ett medlemsland i Europeiska unionen för första gången, tror jag, inte längre betecknas som fritt utan bara delvis fritt. Det är en bekräftelse på att detta är ett angeläget ärende också för oss andra.

Vi får en uppdatering på allmänna rådets möte på tisdag om läget i Ungern. Jag tror att kommissionen då också kommer att redogöra för det halvdussin överträdelseärenden som man har på gång mot Ungern på detta område. Skulle det bli en diskussion kommer jag förstås också här att

tydligt markera dels med vilken oro vi i Sverige ser på utvecklingen i Ungern, dels att EU:s grundläggande värderingar inte är förhandlingsbara.

Också här är det viktigt att processen som nu har satts igång tas vidare och man inte avslutar artikel 7-förfarandet mot Ungern. Bollen ligger hos rådet, och min förhoppning är att vi snart ska kunna ta något steg längre och utreda frågan närmare.

Man skulle även här kunna inleda den typ av utfrågningar som vi har haft med Polen.

Man skulle också kunna börja med att be något expertorgan att komma och redogöra för hur man ser på läget där – till exempel den så kallade Venedigkommissionen, som är kopplad till Europarådet. Det är en möjlighet.

Vi ska inte släppa den här frågan heller.

Anf. 131 ALICE BAH KUHNKE (MP):

Tack, statsrådet, för alla föredragningar!

Jag undrar om statsrådet i sin nuvarande eller tidigare roll kunnat se att det skett någon förskjutning eller förändring i fråga om fördelningen 22 av 28. Har det skett någon förändring under de senaste åren?

Anf. 132 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Tack för frågan! Jag kan inte säga att jag har några aktuella siffror, men det finns en uppenbar tendens i flera europeiska länder att de krafter som inte fullt ut respekterar rättsstatens principer har vuxit i styrka och även fått politiskt inflytande. Tyvärr.

Anf. 133 MARTIN KINNUNEN (SD):

Det föranleder en fråga: Finns det fler länder bland EU:s medlemsstater som regeringen anser bryter mot rättsstatens principer?

Anf. 134 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag ska vara formell här och säga att vi har två artikel 7-förfaranden, och de gäller Ungern och Polen.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för denna information.

Det finns inga övriga frågor. Då tackar vi statsrådet för i dag och önskar både statsrådet och hans medarbetare en trevlig helg, när den kommer!

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	2
Anf. 7 ESKIL ERLANDSSON (C).....	2
Anf. 8 TINA ACKETOFT (L)	2
Anf. 9 ALICE BAH KUHNKE (MP)	3
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 11 ESKIL ERLANDSSON (C).....	5
Anf. 12 MARKUS WIECHEL (SD).....	5
Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	5
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 15 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	5
Anf. 16 TINA ACKETOFT (L)	6
Anf. 17 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	6
Anf. 18 MARKUS WIECHEL (SD).....	6
Anf. 19 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	7
Anf. 20 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	7
Anf. 21 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	8
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 25 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	9
Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	9
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 30 TINA ACKETOFT (L)	11
Anf. 31 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	11
Anf. 32 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	11
Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	11
Anf. 34 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	12
Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	12
Anf. 36 ERIK OTTOSON (M).....	13
Anf. 37 LUDVIG ASPLING (SD).....	13
Anf. 38 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	13
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 40 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	14
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	14
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 44 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	14
Anf. 45 ORDFÖRANDEN.....	14

.....	15
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 47 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	15
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 49 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	15
Anf. 50 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	16
Anf. 51 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	16
Anf. 52 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 53 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	16
Anf. 54 LOTTA OLSSON (M).....	17
Anf. 55 ESKIL ERLANDSSON (C).....	17
Anf. 56 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	17
Anf. 57 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	18
Anf. 58 TINA ACKETOFT (L)	18
Anf. 59 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	18
Anf. 60 ERIK OTTOSON (M).....	19
Anf. 61 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	19
Anf. 62 JÖRGEN WARBORN (M).....	19
Anf. 63 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	19
Anf. 64 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 65 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	19
Anf. 66 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	20
Anf. 67 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	20
Anf. 68 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	20
Anf. 69 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	20
Anf. 70 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 71 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	21
Anf. 72 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 73 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	21
Anf. 74 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	21
Anf. 75 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	22
Anf. 76 TINA ACKETOFT (L)	22
Anf. 77 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	22
Anf. 78 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	23
Anf. 79 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 80 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	23
Anf. 81 TINA ACKETOFT (L)	24
Anf. 82 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	24
Anf. 83 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 84 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	25
Anf. 85 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 86 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	25
Anf. 87 ANGELICA LUNDBERG (SD).....	25
Anf. 88 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	25
Anf. 89 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 90 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	25
Anf. 91 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 92 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	26

§ 3 Konkurrenskraft – Forskning

.....	27
Anf. 93 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 94 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	27
Anf. 95 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 96 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	27
Anf. 97 MARTIN KINNUNEN (SD)	28
Anf. 98 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	28
Anf. 99 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	29
Anf. 100 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	29
Anf. 101 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 102 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	30
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 104 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	30

§ 4 Allmänna frågor

.....	31
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 106 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	31
Anf. 107 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 108 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	31
Anf. 109 JÖRGEN WARBORN (M).....	32
Anf. 110 ESKIL ERLANDSSON (C).....	32
Anf. 111 TINA ACKETOFT (L)	32
Anf. 112 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	32
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 114 MARTIN KINNUNEN (SD)	33
Anf. 115 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	33
Anf. 116 JÖRGEN WARBORN (M).....	34
Anf. 117 ROBERT HALEF (KD).....	34
Anf. 118 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	34
Anf. 119 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 120 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	35
Anf. 121 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 122 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	36
Anf. 123 TINA ACKETOFT (L)	36
Anf. 124 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	37
Anf. 125 ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 126 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	37
Anf. 127 ROBERT HALEF (KD).....	37
Anf. 128 MARTIN KINNUNEN (SD)	38
Anf. 129 ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 130 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	38
Anf. 131 ALICE BAH KUHNKE (MP)	39
Anf. 132 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	39
Anf. 133 MARTIN KINNUNEN (SD)	39
Anf. 134 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	39
Anf. 135 ORDFÖRANDEN.....	39

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2019